บทความวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง*

RELATIONSHIPS BETWEEN INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND THE EFFICIENCY OF DUAL VOCATIONAL EDUCATION LEARNING MANAGEMENT OF TEACHERS UNDER THE TRANG PROVINCIAL OFFICE OF VOCATIONAL EDUCATION

วิษณุ พิชัยรัตน์*, นริศ แก้วสีนวล
Witsanu Pichairat*, Narit Kaewsinuan
คณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ นครศรีธรรมราช ประเทศไทย
Faculty of Education and Social Sciences,Southern College of Technology, Nakhon Si Thammarat ,Thailand
*Corresponding author E-mail: jaywitsanu2234@gmail.com
*Tel: 086-942-5986

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ และ 4) พยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง กลุ่มตัวอย่างคือ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง จำนวน 191 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเชิงเนื้อหา (IOC) ระหว่าง 0.80 - 1.00 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .902 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Enter ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.63) 2) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครูโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลสมรรถนะวิชาชีพตามสภาพจริง ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.54) 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 4) องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 60.30 (R^2adj = 0.603) ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ ด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา (β = .277) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน (β = .244) สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานคือ Z'y = 0.277Z1+0.102Z2+0.209Z3+0.161Z4+0.194Z5+0.244Z6

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้, อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

* Received 25 September 2026; Revised 26 October 2026; Accepted 31 October 2026

Abstract

This research aimed to 1) examine the academic leadership of school administrators, 2) examine the efficiency of dual vocational education learning management of teachers, 3) examine the relationship between academic leadership and learning management efficiency, and 4) forecast the learning management efficiency using academic leadership components under the Office of Vocational Education, Trang Province. The sample consisted of 191 teachers institutions under the Office of Vocational Education, Trang Province, selected by multi - stage random sampling. The research instrument was a 5 - level rating scale questionnaire with a content validity index (IOC) ranging from 0.80 to 1.00 and an overall reliability of .902. Data were analyzed using mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and Enter multiple regression analysis.The findings revealed that: 1) The overall academic leadership of school administrators was at a high level, with the highest mean score in the aspect of developmental supervision and teaching capacity promotion ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.63), 2) The overall efficiency of dual vocational education learning management of teachers was at a high level, with the highest mean score in the aspect of authentic vocational competency measurement and evaluation ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.54), 3) The academic leadership of administrators had a high positive correlation with learning management efficiency at a statistical significance level of .001, and 4) The components of academic leadership could jointly predict learning management efficiency with statistical significance at the .001 level, with a predictive power of 60.30% (R^2adj = 0.603). The best predictor was academic mission - driven leadership (β = .277), followed by developmental supervision and teaching capacity promotion (β = .244). The forecasting equation in standard scores was $Z'y = 0.277Z_1+0.102Z_2+0.209Z_3+0.161Z_4+0.194Z_5+0.244Z_6$

Keywords: Academic Leadership, Learning Management Efficiency, Dual Vocational Education

บทนำ

ในยุคที่มีความเปราะบาง กังวล ไม่เป็นเส้นตรง และคลุมเครือ (BANI) การอาชีวศึกษามีความสำคัญในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาทุนมนุษย์เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีซึ่งเป็นนวัตกรรมเชิงนโยบายที่เชื่อมโยงโลกการศึกษากับโลกอาชีพภายใต้ความร่วมมือระหว่างรัฐและเอกชน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2561) และมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2567 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567) จึงถือเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนสมรรถนะสูง เมื่อพิจารณาสภาพปัจจุบันของสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง ที่กำกับดูแลสถานศึกษาของรัฐ 7 แห่ง ครอบคลุม 10 อำเภอ เพื่อผลิตกำลังคนรองรับอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปและการท่องเที่ยวฝั่งอันดามัน ยังพบความท้าทายเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะข้อจำกัดด้านงบประมาณวัสดุฝึกและความต่อเนื่องของระบบนิเทศ (กาญจนา วัฒนแผลง และคณะ, 2568) สอดคล้องกับสภาวะการศึกษาไทย ปี 2565/2566 ที่ระบุว่าผู้สำเร็จการศึกษายังขาดทักษะปฏิบัติในสถานการณ์จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566) สะท้อนให้เห็นช่องว่างระหว่างนโยบายกับสภาพการจัดการเรียนรู้ในพื้นที่แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ Hallinger, P. & Murphy, J. ที่เห็นว่าภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นพฤติกรรมเชิงระบบที่มุ่งนิเทศและพัฒนาคุณภาพการสอน

(Hallinger, P. & Murphy, J., 1985) และกรอบ 3 มิติของ Hallinger, P. ที่ประกอบด้วยการกำหนดพันธกิจ การบริหารจัดการหลักสูตร และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ (Hallinger, P., 2011) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าภาวะผู้นำส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ผ่านตัวแปรคั่นกลางคือครู (Liu, S. & Hallinger, P., 2018)

ผู้วิจัยจึงสังเคราะห์เหตุผลเชิงทฤษฎีในการนำตัวแปรทั้งสองมาศึกษาคู่กัน โดยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการประยุกต์จากแบบวัด PIMRS ของ Hallinger, P. & Murphy, J. จาก 3 มิติ 10 ภารกิจ ให้สอดคล้องกับบริบททวิภาคีไทยตามมาตรฐาน พ.ศ.2567 เป็นพฤติกรรม 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาและยกระดับหลักสูตรสมรรถนะ 3) ด้านการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ 4) ด้านการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ 5) ด้านการปกป้องและจัดสรรเวลาเรียนเพื่อการลงมือปฏิบัติ และ 6) ด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน เนื่องจากทวิภาคีต้องการการบริหารที่ครอบคลุมทั้งพันธกิจร่วมกับสถานประกอบการ หลักสูตรที่ยืดหยุ่น และการนิเทศในสถานประกอบการจริงส่วนด้านประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ สังเคราะห์จากมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2567 เป็น 5 ด้าน ตามวงจรการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ด้านการเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนรู้ร่วม 2) การออกแบบการเรียนรู้เพื่อฝึกอาชีพ 3) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นสมรรถนะอาชีพ4) การนิเทศและประสานการฝึกอาชีพ และ 5) การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การนำ 6 ด้านและ 5 ด้านมาศึกษาคู่กัน จึงอยู่บนฐานตัวแบบอิทธิพลทางอ้อม ที่อธิบายว่าพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารจะส่งผ่านการปฏิบัติงานของครูไปสู่ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (Hallinger, P. & Murphy, J., 1985)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปร และ 4) พยากรณ์ประสิทธิภาพด้วยองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อให้ได้สารสนเทศเชิงประจักษ์สำหรับพัฒนาผู้บริหารให้ขับเคลื่อนการผลิตกำลังคนสมรรถนะสูงได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง

2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง

4. เพื่อพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครูโดยองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประเภทการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์และการพยากรณ์ (Correlational and Predictive Research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือครูผู้สอนสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง ภาคเรียนที่ 1/2569 จำนวน 376 คน จาก 7 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของ Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. 191 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi stage) ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบบสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษา (Proportional Allocation) และสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับสลาก (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนว Likert 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา บทบาทหน้าที่หลักในสถานศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ในอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประเภทวิชาที่สังกัด/จัดการเรียนการสอน และขนาดของสถานศึกษาตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พัฒนาตามกรอบของ Hallinger, P. & Murphy, J. ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ (Hallinger, P. & Murphy, J., 1985) คือ ด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา จำนวน 8 ข้อ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร จำนวน 8 ข้อ ด้านการส่งเสริมมาตรฐานวิชาการ จำนวน 10 ข้อ ด้านการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ ด้านการปกป้องเวลาเรียน จำนวน 8 ข้อ และ ด้านการนิเทศและประเมินผลการสอน จำนวน 8 ข้อ รวม 52 ข้อ และตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู ตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2567 5 องค์ประกอบ คือ ด้านการเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนรู้ร่วม จำนวน 8 ข้อ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการฝึกอาชีพ จำนวน 8 ข้อ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นสมรรถนะอาชีพ จำนวน 8 ข้อ ด้านการนิเทศและประสานการฝึกอาชีพ จำนวน 9 ข้อ ด้านการวัดและประเมินผลสมรรถนะวิชาชีพตามสภาพจริง จำนวน 7 ข้อรวม 40 ข้อ

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ โดยผู้วิจัยสังเคราะห์กรอบแนวคิดและนิยามศัพท์เฉพาะจากเอกสาร ทฤษฎี และมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ.2567 เพื่อกำหนดองค์ประกอบและสร้างข้อคำถามให้ครอบคลุมพฤติกรรมบ่งชี้ตามวัตถุประสงค์ จากนั้นศึกษารูปแบบการสร้างแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อปรับปรุงข้อคำถามให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง สำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ประกอบด้วย ด้านการบริหารการศึกษา 2 คน ด้านการจัดการอาชีวศึกษา 2 คน และด้านการวิจัยการวัดและประเมินผล 1 คน คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.80 - 1.00 และตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองใช้ (Try - out) กับกลุ่มที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน วิเคราะห์ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ.902

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอหนังสือจากวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาทั้ง 7 แห่ง จัดทำ Google Form พร้อม QR - Code ส่งผ่านระบบ My Office ให้ครูตามรายชื่อตอบแบบสอบถามภายใน 15 วัน ได้แบบสอบถามสมบูรณ์ 191 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติเชิงอ้างอิง ได้แก่ สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณเชิงเส้น (Multiple Linear Regression) ด้วยวิธี Enter Method ตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า Tolerance 0.534 - 0.606 (>0.10) VIF 1.650 - 1.873 (<10.0) และ Durbin - Watson = 1.892 (1.50 - 2.50) ไม่เกิดภาวะร่วมเส้นตรงพหุ ค่าคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง มีผลการวิจัยดังนี้

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง ในภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. การขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา	4.28	0.63	ดี	6
2. การพัฒนาและยกระดับหลักสูตรสมรรถนะ	4.30	0.62	ดี	5
3. การส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ	4.30	0.59	ดี	4
4. การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้	4.32	0.62	ดี	2
5. การปกป้องและจัดสรรเวลาเรียนเพื่อการลงมือปฏิบัติ	4.31	0.60	ดี	3
6. การนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน	4.34	0.63	ดี	1
รวม	**4.31**	**0.57**	**ดี**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง ตามการรับรู้ของครูผู้สอน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x}$ = 4.31, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน ($\bar{x}$ = 4.34, S.D. = 0.63) รองลงมาคือ ด้านการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{x}$ = 4.32, S.D. = 0.62) และด้านการปกป้องและจัดสรรเวลาเรียนเพื่อการลงมือปฏิบัติ ($\bar{x}$ = 4.31, S.D. = 0.60) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{x}$ = 4.28, S.D. = 0.63)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครูสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนรู้ร่วม	4.34	0.60	ดี	3
2. ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการฝึกอาชีพ	4.30	0.63	ดี	5
3. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นสมรรถนะอาชีพ	4.30	0.61	ดี	4
4. ด้านการนิเทศและประสานการฝึกอาชีพ	4.35	0.57	ดี	2
5. ด้านการวัดและประเมินผลสมรรถนะวิชาชีพตามสภาพจริง	4.38	0.54	ดี	1
รวม	**4.33**	**0.55**	**ดี**	

จากตารางที่ 2 พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครูสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง ตามการรับรู้ของครูผู้สอน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x}$ = 4.33, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดเป็นอันดับแรก คือ ด้านการวัดและประเมินผลสมรรถนะวิชาชีพตามสภาพจริง ($\bar{x}$ = 4.38, S.D. = 0.54) รองลงมาคือ ด้านการนิเทศและประสานการฝึกอาชีพ ($\bar{x}$ = 4.35, S.D. = 0.57) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการฝึกอาชีพ ($\bar{x}$ = 4.30, S.D. = 0.63)

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู

ที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (X)	ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ฯ (Y)			p
		r	ระดับ	r^2	
1	การขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา(X_1)	0.710***	สูง	0.504	.000
2	การพัฒนาและยกระดับหลักสูตรสมรรถนะ (X_2)	0.698***	ปานกลาง	0.487	.000
3	การส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ (X_3)	0.744***	สูง	0.554	.000
4	การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ (X_4)	0.732***	สูง	0.536	.000
5	การปกป้องและจัดสรรเวลาเรียนเพื่อการลงมือปฏิบัติ (X_5)	0.751***	สูง	0.564	.000
6	การนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน (X_6)	0.739***	สูง	0.546	.000
รวม		**0.785*** **	**สูง**	**0.616**	**.000**

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครูในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .785$, $p < .01$) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย ($r^2 = .616$) สามารถทำนายได้ร้อยละ 61.60 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านการปกป้องและจัดสรรเวลาเรียนเพื่อการลงมือปฏิบัติ ($r = .751$) รองลงมาคือด้านการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ ($r = .744$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดอยู่ในระดับปานกลางคือด้านการพัฒนาและยกระดับหลักสูตรสมรรถนะ ($r = .698$) อยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครูโดยองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยพหุคูณขององค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู

ตัวแปรพยากรณ์	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	p	Tolerance	VIF
	b	Std.Error	Beta				
(ค่าคงที่)	0.620	0.141	-	4.412	.001***	-	-
1.การกำหนดพันธกิจ (X_1)	0.241	0.066	0.277	3.645	.001***	0.593	1.686
2.การพัฒนาและยกระดับหลักสูตรสมรรถนะ (X_2)	0.089	0.061	0.102	1.459	.146	0.585	1.710
3.การส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ (X_3)	0.195	0.065	0.209	3.000	.003**	0.534	1.873
4.การสร้างบรรยากาศฯ (X_4)	0.144	0.060	0.161	2.400	.017*	0.580	1.724
5.การปกป้องและจัดสรรเวลาเรียนเพื่อการลงมือปฏิบัติ (X_5)	0.177	0.065	0.194	2.723	.007**	0.564	1.773
6.การนิเทศและประเมินผล (X_6)	0.213	0.064	0.244	3.328	.001***	0.606	1.650
$R = 0.785$ $R^2 = 0.616$ $R^2_{adj} = 0.603$ $F = 68.124$ $SE_{est} = 0.288$ $p = p < .001$ Durbin - Watson = 1.892							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครูได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 60.30 (R^2_{adj} = .603) เมื่อพิจารณาน้ำหนักอิทธิพลในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่ามี 5 ด้านที่สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญ เรียงตามอิทธิพลจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา (β = .277) ด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน (β = .244) ด้านการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ (β = .209) ด้านการปกป้องและจัดสรรเวลาเรียนเพื่อการลงมือปฏิบัติ (β = .194) และด้านการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ (β = .161) ตามลำดับ ส่วนด้านการพัฒนาและยกระดับหลักสูตรสมรรถนะ ไม่สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y' = 0.620 + 0.241X_1 + 0.089X_2 + 0.195X_3 + 0.144X_4 + 0.177X_5 + 0.213X_6$$

เมื่อ

Y' คือ ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

X_1 คือ ด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา

X_2 คือ ด้านการพัฒนาและยกระดับหลักสูตรสมรรถนะ

X_3 คือ ด้านการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ

X_4 คือ ด้านการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้

X_5 คือ ด้านการปกป้องและจัดสรรเวลาเรียนเพื่อการลงมือปฏิบัติ

X_6 คือ ด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z'_Y = 0.277Z_1 + 0.102Z_2 + 0.209Z_3 + 0.161Z_4 + 0.194Z_5 + 0.244Z_6$$

เมื่อ

Z'_Y คือ คะแนนมาตรฐานของประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

Z_1 คือ ด้านการเตรียมความพร้อมการจัดการเรียนรู้ร่วม

Z_2 คือ ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการฝึกอาชีพ

Z_3 คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นสมรรถนะอาชีพ

Z_4 คือ ด้านการนิเทศและประสานการฝึกอาชีพ

Z_5 คือ ด้านการวัดและประเมินผลสมรรถนะวิชาชีพตามสภาพจริง

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรังในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน ผลดังกล่าวสะท้อนบริบทเฉพาะของอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ต้องอาศัยความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับสถานประกอบการ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องแสดงบทบาทเชิงรุกในการนิเทศ กำกับ ติดตามอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ภาคเอกชนว่าการจัดการฝึกอาชีพเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger, P. & Murphy, J. และ Hallinger, P. ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นพฤติกรรมเชิงระบบที่มุ่งเน้นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการนิเทศการสอนอย่างใกล้ชิด มากกว่าการปฏิบัติภารกิจด้านธุรการทั่วไป (Hallinger, P. & Murphy, J., 1985); (Hallinger, P., 2011) อย่างไรก็ตาม พบว่าด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สะท้อนช่องว่างเชิงระบบที่ผู้บริหารยังต้องยกระดับบทบาทจากการบริหารเชิงธุรการไปสู่การขับเคลื่อนพันธ

กิจเชิงยุทธศาสตร์ที่สอดรับกับมาตรฐานอาชีพและพลวัตของตลาดแรงงาน เพื่อให้ครูมีกรอบทิศทางที่ชัดเจนในการจัดทำแผนการฝึกอาชีพร่วมกับสถานประกอบการ ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วลัยลักษณ์ แก้วชะฎา และคณะ ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับดีถึงดีมาก (วลัยลักษณ์ แก้วชะฎา และคณะ, 2569) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โกวิท บุญด้วง และคณะ ที่พบผลในทิศทางเดียวกัน (โกวิท บุญด้วง และคณะ, 2564)

2. ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครู

ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของครูในภาพรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการวัดและประเมินผลสมรรถนะตามสภาพจริง รองลงมาคือด้านการนิเทศและประสานการฝึกอาชีพ ผลดังกล่าวสะท้อนเจตนารมณ์ของมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2567 ที่กำหนดให้การวัดและประเมินผลเป็นการประเมินตามสภาพจริงร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2567) ประกอบกับนโยบายยกระดับอัตราการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษา ทำให้ครูต้องให้ความสำคัญกับการตรวจสอบหลักฐานการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา แขมมณี ที่พบว่า การประเมินที่มีประสิทธิภาพต้องประเมินจากพฤติกรรมการปฏิบัติงานจริงในบริบทการทำงาน (ทิศนา แขมมณี, 2566) ในทางกลับกัน ด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการฝึกอาชีพมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สะท้อนให้เห็นว่าการออกแบบหลักสูตรฐานสมรรถนะร่วมกัน (Co - Design) ระหว่างครูกับผู้เชี่ยวชาญในสถานประกอบการที่เป็น SMEs ส่วนใหญ่ยังเป็นจุดอ่อนที่ต้องได้รับการพัฒนาให้สอดรับกับวงจรการผลิตจริง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิรสุดา นุชสุวรรณ และพัชรา เสนเกตุ ที่พบว่า ระบบทวิภาคีสมรรถนะสูงส่งผลให้อัตราการได้งานทำอยู่ในระดับสูง (จิรสุดา นุชสุวรรณ และพัชรา เสนเกตุ, 2567) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ราตรีสวัสดิ์ ธนานันต์ ที่พบผลในทำนองเดียวกัน (ราตรีสวัสดิ์ ธนานันต์, 2567)

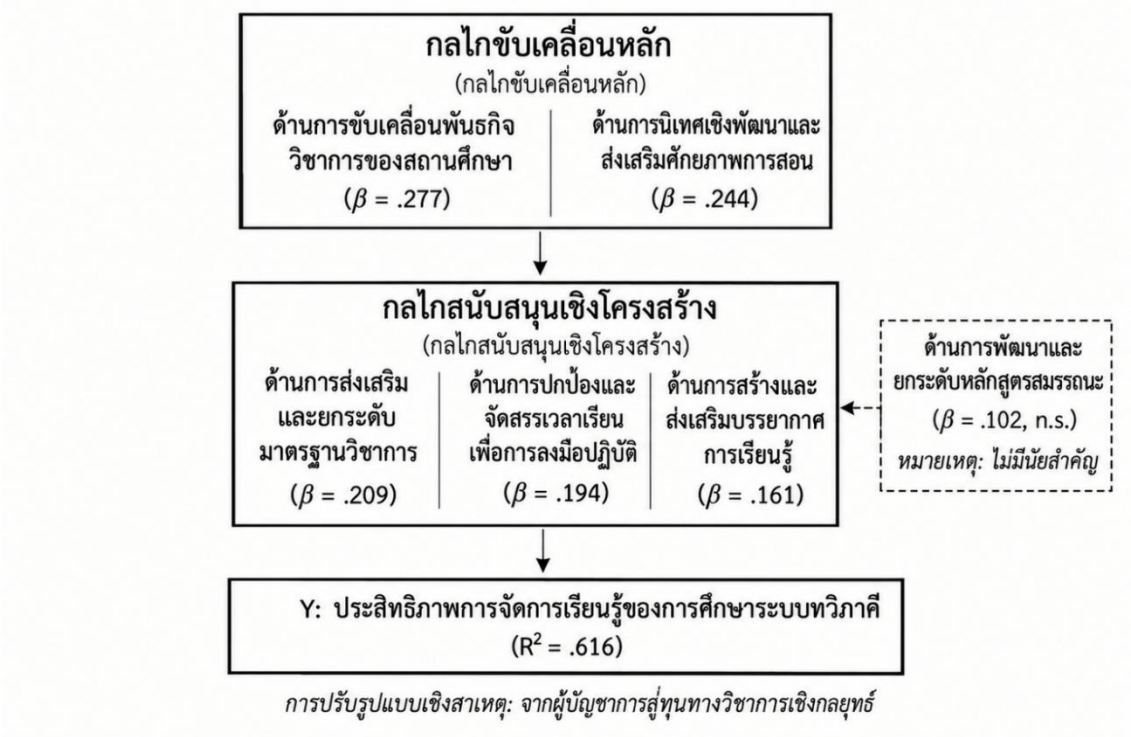
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้

ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 61.60 ผลการวิจัยยืนยันเชิงประจักษ์ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยเชิงยุทธศาสตร์ต้นทางในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของครูทวิภาคี โดยเฉพาะเมื่อผู้บริหารแสดงบทบาทด้านการปกป้องเวลาเรียนและด้านการส่งเสริมมาตรฐานวิชาการ จะส่งผลให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะอาชีพได้อย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger, P. และ Hoy, W. K. & Miskel, C. G. ที่พบว่า ภาวะผู้นำส่งผลต่อคุณภาพการเรียนรู้ผ่านตัวแปรคั่นกลางคือครูผู้สอน (Hallinger, P., 2011); (Hoy, W. K. & Miskel, C. G., 2013) ผลการวิจัยนี้สอดรับกับงานวิจัยของ วิทยา ศรีอินทร์ และศิลป์ชัย สุวรรณมณี ที่พบความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (วิทยา ศรีอินทร์ และศิลป์ชัย สุวรรณมณี, 2567) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญาราภรณ์ แสงสุระ และสรรฤดี ดีปู่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ญาราภรณ์ แสงสุระ และสรรฤดี ดีปู่, 2568) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Jamalullail, A. et al. ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงกับผลการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษา (Jamalullail, A. et al., 2021) รวมถึงสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Cabreros, B. S. พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับคุณภาพการบริการและการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา โดยทำหน้าที่เป็นกลไกขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยส่งเสริมสมรรถนะและการปฏิบัติงานของบุคลากรในบริบทของการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด (Cabreros, B. S., 2023) ในมิติทางทฤษฎี ข้อค้นพบนี้ตอกย้ำแนวคิดของ Liu, S. & Hallinger, P. ที่ระบุว่า ผู้บริหารที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ครูจะก่อให้เกิดพลวัตเชิงระบบที่เกื้อหนุนกันระหว่างภาวะผู้นำและประสิทธิภาพการสอนได้อย่างยั่งยืน (Liu, S. & Hallinger, P. , 2018)

4. การพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยภาวะผู้นำทางวิชาการ

ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการทั้ง 6 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 60.30 ปรากฏการณ์ดังกล่าวสะท้อนเชิงประจักษ์ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมิได้เป็นเพียงคุณลักษณะเฉพาะตัวของผู้บริหารเท่านั้น หากแต่เป็นปัจจัยเชิงเหตุทางวิชาการที่มีอิทธิพลขับเคลื่อนโดยตรงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูทวิภาคี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ ด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา รองลงมาคือด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน และด้านการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ ตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการของ Hallinger, P. & Murphy, J. ที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นพฤติกรรมเชิงระบบที่มุ่งเน้นการกำหนดพันธกิจที่ชัดเจนและการนิเทศการสอนอย่างใกล้ชิด (Hallinger, P. & Murphy, J., 1985) ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องอย่างยิ่งกับงานวิจัยของ กมลชนก ธงทอง และนันทิยา น้อยจันทร์ ที่ระบุว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพสูง โดยเฉพาะมิติด้านการกำหนดพันธกิจและการนิเทศการสอน (กมลชนก ธงทอง และนันทิยา น้อยจันทร์, 2568)

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 ส่วนแบบจำลองความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแบบบูรณาการ (เพื่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี)

ตัวแบบ เชิงสาเหตุภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี CALM - DVE (Causal Academic Leadership Model for Dual Vocational Education Efficiency) แสดงกลไกเชิงสาเหตุ 2 ระดับ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย 1) กลไกขับเคลื่อนหลัก (Core Driving Mechanism) ได้แก่ ด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา และด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน 2) กลไกสนับสนุนโครงสร้าง (Structural Support Mechanism) ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ ด้านการปกป้องและจัดสรรเวลาเรียน

เพื่อการลงมือปฏิบัติ และด้านการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ โดยทั้ง 5 ตัวแปรสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 61.60 สำหรับด้านการพัฒนาและยกระดับหลักสูตรสมรรถนะ พบว่าไม่สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญ สะท้อน Paradigm Shift จากผู้สั่งการ (Commander) สู่ทุนวิชาการเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Academic Capital)

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน รองลงมาคือด้านการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ และต่ำสุดคือด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา 2) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ทวิภาคีโดยรวมอยู่ในระดับดี สูงสุดคือด้านการวัดและประเมินผลสมรรถนะตามสภาพจริง รองลงมาคือด้านการนิเทศและประสานการฝึกอาชีพ และต่ำสุดคือด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อการฝึกอาชีพ 3) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r = .785$, $p<.01$) โดยคู่ความสัมพันธ์ที่โดดเด่นคือด้านการปกป้องและจัดสรรเวลาเรียนเพื่อการลงมือปฏิบัติ ($r = .751$) และด้านการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ ($r = .744$) และ 4) ภาวะผู้นำทั้ง 6 ด้านร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001 โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 60.30 ($R^2adj = .603$) ตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือด้านการขับเคลื่อนพันธกิจวิชาการของสถานศึกษา รองลงมาคือด้านการนิเทศเชิงพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพการสอน และด้านการส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาการ ส่วนด้านการพัฒนาและยกระดับหลักสูตรสมรรถนะไม่สามารถพยากรณ์ได้อย่างมีนัยสำคัญ สำหรับข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้ สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรังควรกำหนดนโยบายให้ผู้บริหารจัดทำแผนยุทธศาสตร์ทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการเป็นลายลักษณ์อักษร สื่อสารพันธกิจผ่านเวทีประชุมร่วมอย่างน้อยภาคเรียนละครั้งและกำหนดเป็นตัวชี้วัดผลงานผู้บริหาร ส่งเสริมให้ครูออกแบบการเรียนรู้ร่วมกับครูฝึกโดยบูรณาการสมรรถนะอาชีพกับงานจริงและอบรมการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้อิงสมรรถนะที่ยืดหยุ่นตามบริบท SMEs บริหารเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นสอดคล้องกับวงจรการผลิตของสถานประกอบการและป้องกันกิจกรรมอื่นรบกวนเวลาฝึกปฏิบัติ และนำ 5 ด้านที่พยากรณ์ได้จำแนกเป็น 2 กลุ่มไปขับเคลื่อน คือกลุ่มขับเคลื่อนหลัก ได้แก่ ด้านการขับเคลื่อนพันธกิจฯ ควรทำ MOU เชิงยุทธศาสตร์ และด้านการนิเทศเชิงพัฒนา ควรสร้างระบบ Coaching โดยให้ครูฝึกมีส่วนร่วมนิเทศ และกลุ่มสนับสนุน ได้แก่ ด้านมาตรฐานวิชาการให้ประเมินสมรรถนะตามสภาพจริง ด้านการปกป้องเวลาเรียนและด้านบรรยากาศการเรียนรู้ให้สนับสนุน PLC ระหว่างครูและครูฝึก ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปควรวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อถอดบทเรียนสถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างสถานศึกษาต่างขนาดและบริบท ศึกษาตัวแปรส่งผ่าน เช่น ความเชื่อมั่นของครูและวัฒนธรรมองค์กร และนำตัวแบบ 5 ด้านไปพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารทวิภาคีให้ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

กมลชนก ธงทอง และนันทิยา น้อยจันทร์. (2568). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1. วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์, 10(3), 247-261.

กาญจนา วัฒนแผลง และคณะ. (2568). การดำเนินงานของสถานศึกษาอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดตรัง. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี, 21(4), 73-85.

โกวิท บุญด้วง และคณะ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยวิชาการ, 4(3), 125-136.

จิรสุดา นุชสุวรรณ และพัชรา เสนเกตุ. (2567). การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1. วารสารการอาชีวศึกษา, 11(2), 117-128.

ญาราภรณ์ แสงสุระ และสรรฤดี ดีปู่. (2568). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพท.), 7(3), 1-14.

ทิศนา แขมมณี. (2566). หลักการและรูปแบบการพัฒนาทักษะและสมรรถนะ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เรียกใช้เมื่อ 24 มีนาคม 2569 จาก https://www.car.chula.ac.th/display7.php?bib=2342514

ราตรีสวัสดิ์ ธนานันต์. (2567). การพัฒนาระบบมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ, 7(1), 1-15.

วลัยลักษณ์ แก้วชะฎา และคณะ. (2569). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 16 (หน้า 263). นครศรีธรรมราช: วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้.

วิทยา ศรีอินทร์ และศิลป์ชัย สุวรรณมณี. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1. วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา, 15(3), 261-277.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2567). แนวปฏิบัติจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2567. สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. เรียกใช้เมื่อ 27 มีนาคม 2569 จาก https://online.anyflip.com/bgbd/kxur/mobile/index.html

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). สภาวะการศึกษาไทย ปี 2565/2566. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. เรียกใช้เมื่อ 27 มีนาคม 2569 จาก http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/2162-file.pdf

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก หน้า 1 (13 ตุลาคม 2561).

Cabreros, B. S. (2023). 21st Century Instructional Leadership and Strategic Management of Technical Vocational Education and Training Programs. Journal of Technical Education and Training, 15(2), 33-49.

Hallinger, P. & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of principals. Elementary School Journal, 86(2), 217-247.

Hallinger, P. (2011). Leadership for learning: Lessons from 40 years of empirical research. Journal of Educational Administration, 49(2), 125-142.

Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2013). Educational administration: Theory, research, and practice. (9th ed.). New York: McGraw-Hill.

Jamalullail, A. et al. (2021). Vocational headmasters' instructional leadership and its relationship with teachers performance. Universal Journal of Educational Research, 9(5), 1102-1115.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

Liu, S. & Hallinger, P. (2018). Principal instructional leadership, teacher self-efficacy, and teacher professional learning in China: Testing a mediated-effects model. Educational Administration Quarterly, 54(4), 543-582.